

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

61. ÉVFOLYAM

1995. ÁPRILIS

No. 2 (291), Vol. 61, Apr. 1995 USPS 178560

2. SZÁM

ÉLŐ HIT

"Isten rangot adott az embereknek, amikor hitet adott nekik, s ezt a rangot kötelességük külső magartással is megbecsülni." (Márai Sándor)

Újra elérkeztünk az egyházi év legjelentősebb részéhez, melyet anyanyelvünk nagyhétnek nevez. Rendkívül találó ez a meghatározás, mert a hét, mely virágvasárnapi diadalmas bevonulással kezdődik, ötödnapra a golgotai kereszthalál megváltásához vezet, hogy három nappal azután Isten egyszülött Fia a halált legyőzve feltámadjon.

1961 évvel ezelőtt a szent ünnepre érkezett zarándokok tömege messiást várva kitódult a város kapuján és lelkesen kiáltotta: *"Hozsánna a Dávid fiának, áldott, Aki jő az Úr nevében!"* Egy számárháton ülő férfi pedig megállt kíséretével és siratta Jeruzsálemet. Nem vette komolyan a nagy lelkesedést, mert tudta, hogy ez nem hit, hanem hisztéria, és a tömeg nagyon könnyen áthangelhető.

Rajta kívül senki sem sejtette, miért jött el szülőföldjéről, Galileából a szent városba. De ezt meg kellett tennie, mert elérkezett az ideje, hogy az Atyjától rábízott feladatot végrehajtsa. Pál apostol nagyszerűen írja meg ezt a Filippibeliekhez intézett levelében (2:7-9): *"... megüresítette magát,*

Hajnali szó

Tegnap még zokogott a kert,
a sírbolt
a mindenek végét jelentő
hír volt.
De a sír üres!
Kő nem zárja már:
örökre legyőzött
a halál!
S ámulva hall a hajnal
új beszélőt:
*"Ne keressétek holtak közt
az élő!"*

—Lukátsi Vilma

szolgai formát vett fel, és emberekhez lett hasonlóvá. És mikor megjelent emberi ábrázatban, meghálázta magát, és engedelmes volt haláláig, mégpedig a kereszthaláláig. (Ravasz László fordítása).

Jézus tudta, hogy az emberiségért kell áldozatát meghoznia. A városba érkezésétől kezdve négy napon át tanított és csütörtök este a tanítványaival elfogyasztott utolsó vacsorán elmondta örökké élő szavait, melyekkel megkötötte a szeretetre épülő új szövetséget Isten és az emberek között.

Az egyházállam hatalmasai: a főpapok és a farizeusok három esztendőn át gyanakodva figyelték működését, mert Aki hallottakat támaszt fel, bénákat gyógyít, ördögöket űz ki, vakokat tesz látóvá, Annak vagy Isten vagy a Sátán adja ehhez az erőt. Érthetetlen volt azonban előttük a galileai ácslegény magatartása, mert ellentmondást láttak abban, mikor azt állította: *"Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön"*, s ugyanakkor nem volt semmiféle fegyvere, ellenben szeretettel akart diadalmaskodni, mely nevetségessé tette a brutalitáshoz szokott akkori körülmények között. Ilyen felfogással semmiképpen nem volt a várt Messiás, a szabadtó általuk elképzelt típusa: az erő, az ellenségeiken bosszúálló, érdekeiket és törvényeiket védő hős, aki az idegen megszállókat képes legyőzni, hatalmas birodalom alapjait rakva le.

Fantasztának tartották, mégis féltek Tőle, mert csodatettei maga mellé állították a népet. Ezért volt arra szükség, hogy Judás árulása által titokban fogságba ejtsék a gecsemáné-kerti éjszakán, majd a főpapok és a nép vénei elé hurcolva bekövetkezzék a pillanat, mely a Krisztus-dráma lényege és küldetésének a kinyilatkoztatása.

Vallatásánál figyelemre sem méltatta a hatalmasokat és vagyona éhes ellenségeit. Ezt a főlényes vagy talán inkább alázatos közönyt Kajafás végül nem bírta idegével, ezért elkeseredett dühében felugrott, s azt kérdezte: *"Kényszerítetek az élő Isten-*

re, mondd meg: Te vagy-e a Krisztus, az Istennek Fia? Jézus így felelt: Te mondtad. Sőt mondom nektek: Mostantól kezdve meglátjátok az Ember Fiát ülni a Mindenható jobbán és eljönni az ég felhőin" (Máté 26:62-64/RL).

E vallomással minden egyszerű lett. A vádlott Istenkáromlást követett el, ezért méltó a halálra. Feloldódott tehát a hatalmasok félelme és feszültsége. Ezután minden a rendes és megtervezett mederben ment tovább. A tömeg aprópénzzel és itallal való megvásárlása nem volt probléma, mert örök időktől szokás volt, hogy a hatalmasok által megkívánt jelszavakat ordítsa. Így változott át a *"hozsánna"* *"feszítsd meg"*-gés és *"Barabbás"*-sá.

Pilátus, a helytartó megnyerése ugyan csak könnyen ment, mégha eleinte élt is benne az igazságérzet. Mikor aztán azzal fenyegették: *"Nem vagy a császár barátja"* — ha parancunkat nem teljesíted; akár csak napjainkban —, azonnal tisztában volt tennivalójával. Valami tragikus cinikusság fedezhető fel ebben, mivel mindkét fél tudta: *"Rómában minden eladó"*. Még a császár is, csak elég pénz legyen hozzá. Az pedig bőven volt.

Így aztán egészen simán zajlott le a keresztfeszítés kínja, melyről csak az egyik lator, a római centúrió és a szent asszonyok tudták, hogy életének feláldozásával Isten ártatlan Báránya elvette a világ bűneit. Temetése is a megszokott módon történt Arimátiai József új kriptájában. Arra viszont senki nem számított, hogy *"Isten lerontott templomát harmadnapra felépíti"*, azaz megkínzott teste vasárnap hajnalban feltámad, legyőzve az örök halált, s tanítványai előtt meg Galileába, és mindnyájunk előtt is, akik hiszünk Benne és kérjük, hogy az örökkévalóságba vezessen.

Ez a nagyhét lényege. Történelmünk folyamán soha semmilyen esemény nem ragadta meg ennyire az emberi szellem nagyjait, mint a megváltás és a feltámadás. Filozófusok, költők, zeneszerzők, képzőművészek legnagyobb alkotásainak közel 2000 éve központi témája mindez, a Meg-

váltó dicsőségére. Sokan kérdezték már az elmúlt évszázadok folyamán, milyen lehetett a Mester emberi formája, Aki három éven át végezte a földön főpapi munkáját?

Ma is állandóan foglalkoztatja ez a probléma a liberális egyháztörténészeket, akik a nagyon is gyanús céllal rendezett "Krisztus Akadémiákon" (Philadelphia, Chicago) — melyeken más világvallások tudósai is hozzászólhatnak a tárgyhoz — egyebet sem tesznek, mint a "történelmi Jézust" keresik olyan érvekkel és valószínűtlen feltevésekkel, melyek elhíntik az Isten egyszülött Fiában való kételkedést. Sőt, egyes "kereszttyén" hittudósok még azt is megkérdőjelezzik, hogy egyáltalán élt-e valóban, vagy csak kétezeréves babona a Benne való hit.

Mindenesetre megnyugtató — legalábbis egyelőre —, hogy a kereszttyénség százmilliói úgy ismerik Őt, ahogy az evangéliumok, az irodalom, zene, és főleg a képzőművészet legnagyobbjai hitük és elképzelésük szerint ábrázolták. Ez az oka, hogy találunk a legnagyobbak között olyanokat, akik az egyszerű, éhező, szegény, meggyomorodott emberek Megváltóját és gyógyítóját ugyanolyan emberinek, fáradtnak, hiveihez és tanítványaihoz hasonlóknak képelték el, mint fentemlített követői és jótetteinek részesei.

Irodalmunkban ezek egyike a gyerekkorától egyedül Krisztusban hívő, 31 éves korában elhunyt Dsida Jenő, aki levette szobája faláról az Üdvözítő reneszánsz elképzelés szerinti képeket a nyomtatást, mert hamisnak tartotta az idealizált ábrázolást. A fiatal géniusz, akit Teremtője ilyen korán magához szólított, erről írta meg "Krisztus" című, nagyszerű költeményét, amit szent ünnepünkön emlékezéshez méltó befejezésként közlök:

*Krisztusom,
én leveszem képedet a falamról, torz
hamisításnak érzem vonalait, színeit, sohase
tudlak ilyennek elképzelni, amilyen itt vagy.
Ilyen ragyogó kékszeműnek, ilyen jóllakottan
derűsnek, ilyen kitelt arcúnak, ilyen
egyhe pirosnak, mint a tejbeesett rózsa.
És sok éjszakán láttalak már, hallgattalak is
számталanszor, én tudom, hogy Te egyszerű
voltál, fáradt, és hozzánk hasonló.
Álmatlanul csavarogtad a számkivetettek
útját, a nyomor, az éhség siralomvölgyeit,
s gyötrő aggodalmaid horizontján már az eget
nyaldosták pusztuló Jeruzsálemed lángjai.*

*Hangod fájó hullámokat kavart, mikor
a sok beszéd után rekedten újra
szólni kezdél. Megtépett és színehagyott
ruhádön vastagon ült az út pora,
sovány, szél-től-naptól cserzett arcodon
bronzvörösre gyúlt a sárgaság s két
parázsló szeméből sísteregve hullottak
borzas szakálladra az Isten könnyei.*

—Dr. Fáy István (Welland)

Krisztus keresztje és a mi keresztünk

Krisztus szenvedéseit akkor ismerjük meg igazán, ha nemcsak magát a szenvedését nézzük, hanem meglátjuk szenvedésre való, szívbéli készségét is. Mert ha a szívét és önkéntes akaratát nem tudjuk benne meglátni, akkor Krisztus szenvedése sokkal inkább borzasztó, semmint megnyugtató látvány. Ha azonban Krisztus szenvedéseiben az Ő szívét és önkéntes készségét is meglátjuk, akkor valóságos vigasztalást s Iránta való bizalmat teremt bennünk.

Szenvedésre való önkéntes vállalkozását mutatja meg Krisztus, mikor előre közli, hogy fel akar menni Jeruzsálembe, Magát megfeszíttetni (Lukács 18:31 kk). Mintha csak ezt mondaná: "Nézzetek a szívembe. Én mindent kényszerítés nélkül, önként, és szívesen cselekszem, hogy mikor meglesz, meg ne rémüljete az iszonyattól, mintha kényszerből, elhagyva, és csak erőszaknak engedve tenném ezeket."

Ész, test, s vér képtelen megérteni vagy felfogni, hogy miért kellett Krisztusnak megfeszíttetnie. Hogy pedig Krisztus ezt saját akaratából, szívesen vállalta, azt még kevésbé érti meg. Bizony hatalmas és csodálatos dolog az is, hogy az Emberfia önként jószántából keresztre megy értünk, betölteni az Írásokat. Titok ez és az is marad.

* * *

Betegség, szegénység, fájdalom nem nevezhető keresztnek. Az a kereszt, mikor valaki a hitéért szenved (1Péter 4:13). De hol lehet ezt megtalálni? Nem zárdák boltívei alatt, hanem az evangéliumban és az önismeretben. Akarsz keresztet? Ismerd meg magadat és a Krisztus keresztjét. S akkor szíveden megtalálod a keresztet. Ha itt meg nem találsz, a külső mit sem ér. Íme a kereszt ebben van: "Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel naponként a keresztjét, és kövesen engem". (Lukács 9:23) Odáig kell eljutnod, hogy azt tudd mondani: "Ő Uram Isten, bárcsak méltó volnék rá." Örülnöd kell néki, mint ahogy egykor a szentek örvendeztek a kereszt alatt.

A kereszt dicsőségét a szívedben kell érezned: Hogy hálát tudj adni Istennek a szenvedésért, mint aki örvendezve kész keresztre, halálra. Van-e annál nagyobb csoda, mint örömmel venni a halált, amelytől mindenki retteg?! Ez a kereszt megszentelése.

* * *

Bár a keresztet nem azért vállaljuk, mintha ezzel remélnénk üdvözülni, vagy csak a legcsekélyebb érdemet is szerezni, mégis Krisztus példája szerint szenvedünk kell, hogy Hozzá hasonlónak legyünk.

Mert Isten úgy végezte, hogy nemcsak higgyünk a megfeszített Krisztusban, hanem Vele együtt kell szenvednünk és megfeszíttetnünk is, ahogy ezt az evangélium számos helyen világosan kijelenti (vö., Lukács 14:27).

Ezért hát — másképp nem is lehet — mindenkinek részt kell vállalnia a szent keresztből. Pál apostol is azt mondja: "A magam részéről betöltöm, ami híja van a Krisztus szenvedésének az én testemben." (Kolossé 1:24). Mintha azt mondaná az Úr: Mivel az Ő kereszttyénsége még nem teljes, azon kell lennünk, hogy se híja, se hiánya ne legyen a Krisztus szenvedésének, hanem minden betelje. Vigyázz hát, hogy a kereszt ki ne maradjon az életedből!

De igazi kereszt legyen, amely csakugyan nyom és fáj. Például: becsületed, javaid, tested és életed jók ora veszedelme. Hogy roskasszon és emberül megérezd. Mert ha nem fáj igazában, akkor nem is szenvedés. Minél jobban számítunk rá, annál könnyebb és türethetőbb. Mert így vigasztalhatjuk magunkat: Sebaj! Kereszttyén akarok lenni, tehát az én Királyom udvarának a színeit kell viselnem. Krisztus nem hajlandó más köntösbe öltöztetni az Ő udvarát. Viselem tehát türelemmel!

* * *

Taníttuk, hogy keresztet készakarva senki se szabjon vagy válasszon magának. Hanem mikor megkapjuk, hordozzuk el türelemmel. (2Timóteus 3:12). De az is igaz, hogy kereszt hordozásunkkal semmi érdemet sem szerezhetünk. Elég róla annyit tudnunk, hogy Isten jótetszése ezzel akar hasonlónak tenni a Krisztushoz.

Azt látjuk, hogy akik legtöbbet dicsekszenek szenvedésükkel s mindig keresztjüket emlegetik, éppen azok tudnak legkevésbé a keresztől is, meg Krisztusról is, mert szenvedésüket érdemszerző cselekedetté teszik. Atyámfia! A kereszt nem ilyesmért van és nem is lehet senkit erőszakkal alája kényszeríteni. Ha nem vagy hajlandó érdek és érdem nélkül szenvedni, akkor abba is hagyhatod, megtagadván Krisztust. Azt azonban tudd meg, hogy ha nem akarsz szenvedni, a Krisztus dicsőségében sem lesz részed.

A kereszttyén ember szenvedése azért értékeesebb mindenki másnál, mert Krisztus a Maga szenvedésével megszentelte Ővéi szenvedését is. Így Krisztus szenvedése az Ő szentjeinek minden szenvedését tiszta szentséggé tette. Mert minden szenvedésünkön rajta van a Krisztus szenvedésének pecsétje. Vegyünk hát minden keresztet szentségnek. Mert valóban az!

Luther Márton. In: "Jer, örvendjünk kereszttyének".

FELTÁMADÁS

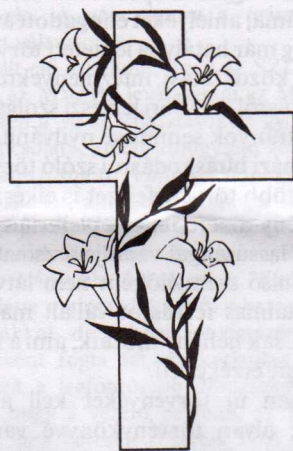
Sokféle halál van, sokféle sír, sokféle temetés. De a sokféleség mögött minden esetben ugyanaz az azonosság rejtőzik: visszavonhatatlanul vége mindannak, ami egyszer örömet és bánatot, reménységet és kétségbeesést, egyetlen szóval életet jelentett. Ez a vég olyan elrettentő, hideg, s idegen az átlagember számára, hogy beszélni sem szeret róla sajátmagával vagy szeretteivel kapcsolatban. Nem csoda, hiszen a tátongó sír hangosabban beszél, mint az emberiség minden reménysége. És a hant alatt egy új, ismeretlen világ kezdődik, amiről tapasztalati úton csak azt tudjuk, hogy mindenre, ami testi, ott feloszlás, múlandóság, és befejezés vár.

De amilyen reménytelennek látszik ez a vég azoknak, akik a halálnak csak testi oldalát szemlélik, olyan alaptalannak látzó, s mégis szilárd reménységgel néznek reá azok, akik nem hisznek abban, hogy világunk csak fizikai világ, melynek az ember csupán egyik része. Nem földrajzi mennyország-keresés ez a megsemmisülés dermesztő valóságával szemben. Nem is filozófiai okoskodás, amelyik bizonyítani igyekszik, hogy még észszerűen sem lehet elfogadni a szellemileg olyan magasan álló emberi lény teljes megsemmisülését. Nem is csupán az évenként megújuló természet példájának alkalmazása emberi létünkre. Sokkal több ennél.

A Biblia feltámadásnak nevezi ezt az ellenvéleményt. Nem tagadja, hogy van halál, sírgödör, temetés. De azt állítja, hogy ezek egyike sem az utolsó szó, amikor az emberről beszélünk. Nem tagadja, hogy a hant alatt elporlik minden, ami egykor érző szívet, segítő kezet, vagy félelmetes harcost, tudományok hőst jelentette a kortársak vagy a jövő nemzedék számára. Ugyanakkor azonban azt állítja, hogy egyetlen emberi életnek sincs vége a halálban, nincsen olyan egyéniség, ami megsemmisült volna, illetve megsemmisülne, hanem az ember még a sírban is ember marad. Lehet, hogy az utókor nem tudja megkülönböztetni Nagy Pál koponyáját a Kis Péterétől. Mégis, Nagy Pál megmaradt Nagy Pálnak, Kis Péter Kis Péternek, a feltámadás idejére. Emberek elfelejthetnek bennünket jótetteinkkel vagy hibáinkkal egyetemben, de Isten nem felejt. Őelőtte, Őbenne megmaradunk annak, akik voltunk.

Megmaradunk annak, akik voltunk... A világ megváltozhatik, városok, országok, világrészek új jelleget ölhetnek. Korszakok váltogatják egymást és a tudomány merészen áthághatja a természet törvé-

nyeit. Mindez azonban nem változtat az emberen — aki befejezi földi létét a sírban —, sem pedig az Istenen, Akinek törvénye „tegnap és ma és mindörökké ugyanaz”, mivel „Őbenne nincsen változás, sem a változásnak árnyéka” (Zsidók 13:8; Jakab 1:17). Ő, az örök Isten ígerte meg ezt a feltámadást, az egyéniségnek az elpusztít-

hatatlanságát, és azt, hogy az egyik, az emberi egyéniség egykor leméretetik a másikon, az Isten örökkévaló törvényén.

Emberi, természeti, történelmi, földrajzi, vagy tudományos viszonylatban éppen ezért nincs feltámadás. Egyik elmúlt tavasz sem jön vissza újra. Egyik történelmi időszak váltja a másikat. Elpusztított városok sohasem épülnek fel ugyanolyanok, amilyenek voltak. Mesterségesen semmit sem lehet visszahívni és megismételni. Feltámadás csak isteni viszonylatban lehetséges, mert csak az Örökkévaló tarthatja meg azt, ami volt, olyannak, mint amilyen volt. Nem azért, hogy megismételje, hanem hogy átlényegítse, Magához hasonlóvá tegye, hogy „ami halandó, elnyelje azt az élet” (2Korinthus 5:4).

Ezért amikor húsvétot ünneplünk, arra a Krisztusra nézünk, Aki halandó emberi testet öltött, meghalt és eltemetett. Űres sírja mellett azonban nem időzünk. Ők azok elseje, akik feltámadtak, és akik nem változnak, hanem ugyanazok maradnak, csak most már halhatatlanul. Mert a feltámadás nem visszatérés, nem új kezdet, nem ismétlődés, hanem folytatás. Isten kegyelmének folytatása és kifogyhatatlansága a megváltott ember számára.

(„Hitből Élünk”)

—Kemény Péter

• *Anyagtorlódás folytán a beszámoló az allentowni Muhlenberg College kápolnájában elhelyezett Ordass-emléktábla ünnepélyes leleplezéséről csak a júniusi számban közöljük.* —Szerk.

Kéziharangok szólaltak meg Sopronban

Még 1992-ben voltunk rokoni látogatáson Sopronban. Sopron volt az első magyar város, mely még Luther Márton és Melancthon Fülöp élete idején megnyitotta kapuit a reformáció számára. A wittenbergi egyetemen tanulmányait folytatott soproni diákok hozták magukkal onnan a reformáció tüzeit. Kristóf, soproni ferencrendi szerzetes már nemsokkal 1517 után erőteljesen hirdette az evangéliumot a még most is régi helyén, a város központjában, a gyönyörű Szentháromság-téren álló gótikus templomban. Az akkori reformációellenes egyházi vezetőségnek ez nem tetszett. Vasárnap délelőttönként lezáratta a város kapuit, hogy ezzel megakadályozza a környékről beözönlő híveket az Istentiszteleten való részvételben. Eltiltotta Kristóf szerzetest is a prédikálástól, súlyos vádakat emelve ellene.

Soproni látogatásunk idején résztvettünk egy vasárnap délelőtti Istentiszteleten is. Mély benyomást tett ránk akkor az Istentiszteleten résztvevő hívek kis száma. Meg koruk is. Akkor még nem tudtuk igazán, hogy milyen súlyos számszerű veszteséget szenvedett az elmúlt 47 év során nemcsak soproni evangélikus egyházközségünk, de magyarhoni evangélikus egyházunk is. Evangélikus egyházunk jelenlegi tagjai viszont nagyrészt éppen azok, akik a legnehezebb időkben is hűségesen kitartottak hitük és egyházuk mellett.

Úgy éreztük hát, hogy mindnyájunknak — nekünk is — tennünk kell valamit szeretetünk és nagyrabecsülésünk jeleként. Szimon János és Weltler Sándor soproni lelkésztestvérekkel és Csizmadia Bélával, a templom orgonistájával való beszélgetésünk nyomán öltött eszünkbe, hogy az itt oly népszerű és oly kedves kéziharangok egy kétoktávus sorozatának az ajándékozása sok napfényt és örömet vinne soproni híveink szívébe és soproni templomunk hatalmas falai közé. A kéziharangon keresztül a gyermekeket és az ifjúságot is szépen bele lehetne kapcsolni a nagymúltú soproni evangélikus egyházközség lelki munkájába. S még a nemrég a soproni egyházközségnek visszaadott középiskolájában, a liceumban a soproni lelkészek nevelő munkájához is jól fel lehetne azokat használni.

Visszaérkezve Floridába, nem csekély töprengés és tervezgetés után 125 levelet küldtünk szét Amerikában nagyjából a csikágói volt magyar evangélikus gyülekezet egykori tagjaihoz, de r.k. barátainkhoz is, sőt Kanadába is, és ugyanannyi levelet a pensacolai „Saint Paul Lutheran Church” azon tagjainak, akikről gondoltuk, éreztük, hogy szívesen csatlakoznának missziói tervünk megvalósításához. A remélt lelki és anyagi támogatás nem maradt el. 1994 elején már útban is voltak Sopronba a kéziharangok. A napokban Sopronból érkezett levél most mindnyájunknak szól közös nagy örömünkre.

“Hadd értesítsünk Titeket reménységek való-

rávalásáról. Idei gyermekkarácsonyunk a templomban az örömteli karácsony ünnepe örömteli muzsikájába a kéziharangok kedves hangja is belevegült. Igaz, hogy nagyon szerény kezdet volt, de megtört a jég. Sándor, a kántor, és az én kezemből volt egy-egy kéziharang és megszólaltunk egy egyszerű kis karácsonyi éneket, amit aztán a gyermekek is énekeltek. Már a három harang is örömteli visszhangot váltott ki a szépszájú gyülekezetben és betöltötte a templomot zengő hangjával. Így intonáltuk a gyermekek karácsonyi műsorát. De milyen lehet, ha jövő karácsonykor mind a 24 harang megszólal, netán a nagyobb fiatalok, a licista diákjaink kezében és szolgálataival! — Aláírás.”

— **Tessényi Kornél és Zsófia**

NB — A soproni líceumban egy amerikai ev. lelkész tanít angolt. s ő kész segíteni a kéziharangokkal kapcsolatban. Már meg is köszöntük neki. — T. K. & Zs.

IMÁDKOZZUNK!

Mindenható Isten, Aki feltámasztottad Fiadat a halálból: add, hogy kegyelmedből újjászülettem mi is új életben járjunk, az Úr Jézus Krisztus által, Aki Velel és a Szentlélekkel él és uralkodik örökkön örökké. Ámen.

Adományok nyugtázása

• AZ "ERŐS VÁR"—RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Köszönettel nyugtázuk az **1995. január 26-a és március 20-a között** az előfizetéseken felül beérkezett lapfenntartó adományokat.

\$150: Szabad Magyar Református Egyház (Akron OH). **\$100:** Dömötör Tibor (Fairlawn OH). **\$50:** Balázs Dénes (Bethlehem PA), Volosin Lili keresztlány, Graef Erzsébet Piroška emlékére (Cleveland OH). **\$25:** Ketzán Tibor (Sewickley PA). **\$20:** Bakonyi Károlyné (Parma OH). **\$15:** Bacsek István (Cambridge OH). **\$10:** Mergl Éva (Linesville PA). **\$5:** Argay Géza (Guelph ON), Bakó László (Thornhill ON), dr. Bogsch Árpád (Chambesy Svájc), dr. Kőrös János (Scarborough ON). **\$4:** Csere Zoltánné (Cleveland OH), Dandy Imréné (Port St. Lucie FL), dr. Déry Béláné (Lakewood OH), dr. Ertl Vilmosné (Hinsdale IL), Gömbös Anna (Brunswick OH), Havas Vilmosné (Buffalo NY), Horváth Géza (Hideway Hills OH), Kőrösmezei Sándorné (McKeesport PA), Szarka Lajos (Plymouth Mtg. PA), Vektoriz Lajos (Victoria BC). **\$3:** Papp Gábor (Hamburg NY). **\$2:** Kondor Józsefné (Broadview HTS. OH). **\$1:** Özv. Knowles Jakabné (North Bergen NJ).

• EVANGÉLIKUS ISKOLÁKRA

Aszói gimnázium. \$100: Volosin Lili* (Cleveland OH). **Eddig összesen: 150.00.** — **Békéscsabai gimnázium. \$30:** Volosin Lili. **Eddig**

ÚTKERESÉSEK

— Zsinat és sajtó —

Magyarországi Evangélikus Egyházunk útkeresésének jegyében a 16. ülészsakkal folytatta munkáját a négy éve kezdődött zsinat (a zsinat az egyház törvényalkotó testülete). Azokat az új formákat, struktúrákat keresi, ami a jövő egyházának keretét ad és működőképességét hatékonyan biztosítja. Egyre szaporodik azon törvények száma, amelyeket elfogadott a zsinat. Az eddig már hatályba léptetett törvények, mint a közoktatási intézményekről és a joghatáryok semmissé nyilvánításáról, s az egyházi bírászkodásról szóló törvények mellett több törvényfejezet is elkészült. A közlemény az eredmények ellenére mégis sokszor lassúsággal vádolja a zsinat munkáját, külső szemlélőként nem látva, milyen hatalmas feladatot vállalt magára a zsinat. Csak néhány mozaik, ami a feladat nagyságát érzékelteti.

Teljesen új törvényeket kell alkotni. Jelenleg olyan törvénykönyve van egy-

házunknak, amelyet előre megírva 1966-ban másfél nap alatt elfogadtattak a zsinati kiküldöttekkel. Nyilván magán viseli a diktatúra jegyeit. Azokat a törvényeket teljesen el kell hagyni, amelyek idegenek egyházunk gondolkodásától, és fel kell váltani azokat olyan törvényekkel, amelyek a jövő felé mutatnak és vállalhatók.

Nagy feladat az is, hogy új helyzetbe kerülve egyházunknak olyan új dolgokat is szabályoznia kell, melyekre eddig nem volt szükség. Ilyen teljesen új szabályozást igényelt a nem lelkészek szolgálata az evangélikus egyházban, vagy a tábortól lelkész szolgálattól.

Komoly előkészítést igénylő és ezért hosszadalmas munkát adó feladat a területrendezés kérdése, amely hamarosan a zsinat elé kerül. Pl., hogy húzzuk meg az egyházmegyéket és egyházkerületek határait a működőképesség javítása érdekében. Hasonló komoly kérdés, hogy hány püspökség szolgálja legjobban a hatékony egyházvezetést. Olyan kérdések ezek, amelyek alapvetően és hosszú távon határozzák meg egyházunk jövőjét. Aki felelősséget érez, az tudja, hogy a kapkodás, a kellően át nem gondolás kárára lehet evangélikus egyházunknak.

Ugyancsak az útkeresés jegyében tanácskozott a Sajtótanács az egyház jobb sajtómunkája érdekében. Változásra, megújulásra szükség van, mert az írott sajtó területén egyházunk a testvéregyházakhoz képest lépéshátrányba került.

A tanácskozáson résztvevők egyöntetű véleményeként fogalmazódott meg, hogy hatékony és jó sajtómunkához pénz kell, mégpedig sok pénz. Ez igaz, de ez csak az igazság egyik oldala. A pénz mellett legalább olyan lényeges a személyi kérdés. Azok készítsenek újságot, akik értenek hozzá és kellő affinitással rendelkeznek. Számítalan értékes emberrel rendelkezik az egyház, csak meg kellene őket szólítani. Nagy hiba, hogy egyházunk főváros-centrikus. Aki nincs elég közel a "tűzhöz" és nem helyezkedő típus, az a partvonalon kívülre szorul. Így sokszor nem azokra esik a választás, akik talán új gondolkodással, új ötletekkel jobb sajtómunkát végeznének. Megmarad a szűk körből válogatás és a langyos víz.

— **Kiss Miklós, mosonmagyaróvári ev. lelkész**

ERŐS VÁR (USPS 178560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) for \$6 a year by the Hungarian Conference of the Evangelical Lutheran Church in America, 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102-1229. Second-class postage paid at Cleveland, OH. — Az ERŐS VÁR az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia lapja. Szerkesztő és kiadó: Bernhardt Béla. Aláírt cikkekért írjuk felel. Előfizetés az Egyesült Államokban évi 6 US dollár, Kanadában és egyéb külföldön évi 8 US dollár vagy 10 kanadai dollár. — Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozásokat haladéktalanul bejelenteni sziveskedjenek, s mindennemű levelezésnél címüket, beleértve a postai irányítószámot is, pontosan tüntessék fel. — Nyomda/Printers: Classic Printing Corporation, 9527 Madison Avenue, Cleveland, OH 44102. — Minden levelezés, előfizetés, adomány a lap alatti címére küldendő:

Postmaster, send address changes to: ERŐS VÁR, P. O. Box 602148, Cleveland, OH 44102.

"Egyházi szemmel"

RENDSZERVÁLTOZÁS. KORMÁNYVÁLTÁS. VISSZA?

A bécsi Bornemissza Péter Társaságban 1994. december 4-én tartott előadás nyomán

Ahhoz, hogy a címben szereplő fogalmakkal szembesülhessünk, főként a visszarendeződés veszélyét, illetve semlegesen fogalmazva, lehetőségét tárgyilagosan elemezhesük, nem elég az 1994-es év történéseinek, kizárólag a választási eredményeknek a vizsgálata. Az elmúlt öt év folyamatait, legalább néhány főbb tendenciát kell megkísérlni nyomon követnünk ahhoz, hogy valamennyire megérthessük, mi is történt, illetve történik Magyarországon. Megint más kérdés, hogyan ítéljük meg a változásokat, hogyan vélekedünk róluk. Nem véletlenül kap egyre inkább hangot is a sajtóban az egyik legjellemzőbb gond, a hír és a kommentár keveredése. Azaz a tényeket sokan összekeverik a tényekről alkotott véleményükkel, a kommentárral, nem ismerve fel, vagy nem akarva felismerni, hogy a tényekből más következtetésekre is lehet jutni, mint az ő véleményük.

1989 a kiindulópont. Valójában a tartalmat tekintve ez az igazi változás, a tulajdonképpeni rendszerváltozás éve, ha funkcionálisan gondolkozunk. Bármennyire a történelem — statikusan — az első szabad választáshoz, az első demokratikus kormányhoz, s a szovjeték kimeneteléhez köti a rendszerváltozást — ez természetesen mind igaz —, a valódi változások már 1989-ben megérlelődtek, illetve ez az a nagy év, amely megalapozta az 1990-es teljes fordulatot. 1989 a kerekasztal tárgyalások éve, ahol megállapodás születik a rendszerváltozást katalizáló sarkalatos törvényekről. Megtörténik a Nagy Imre rehabilitáció. 1989. október 23-án kikiáltják a köztársaságot. Mindehhez járul egy rendkívüli teljesítményt nyújtó kormány. Persze ilyen történelmi-politikai helyzet igen ritkán fordul elő.

Magam a Németh-kormányt ahhoz a nagybeteghez szoktam hasonlítani, aki tudja, hogy már csak hónapjai vannak hátra és megszabadulva az evlági szempontoktól, igyekszik maradék idejében minél több jót tenni. A Németh-kormány pártpolitikai szempontokból mentes szakértő kormány volt.

De már 1989 őszén is lehetett érezni a későbbi konfliktusokat. Az SZDSZ nem írta alá a kerekasztal tárgyalásban született megállapodást, de elérte a négy igenes népszavazást és így, ha hajszállal is, de megakadályozta az

elhatározott forgatókönyvet, többek között Pozsgai Imre köztársasági elnökségét. A radikálisabb rendszerváltozás, amit az SZDSZ akart, talán nem is lett volna baj, de nem tudták folytatni, annak ellenére, hogy külföldön, Csehszlovákiában és Romániában is bekövetkezett a változás. A nép viszont a mérsékeltébb MDF-et választotta.

Így állt elő a helyzet, hogy az SZDSZ-nek sikerült az MSZP-t leválasztani az MDF-ről, de közben a 90-es választásokon győztes két párt kapcsolata, amely amúgysem volt felhőtlen, tovább romlott. A miniszterelnök kizárta a nagy koalíciót, amelyet a semleges szakértők többsége javasolt, de paktumra kényszerült az SZDSZ-szel a kétharmados törvények, az ország kormányozhatósága miatt. Kiskoalíciót hozott létre a kizárókkal és a kereszténydemokratákkal, de a koalíciót egyszerű tárcelosztásként fogta fel, gyakorlatilag kizárva partnereit a legfontosabb döntésekből. Más kérdés, hogy a vezető pártban, az MDF-en belül is igen kevesen vehettek részt a valódi hatalomgyakorlásban.

1990-ben nem sikerült folytatni az 1989-es lendülettel. Sokkal inkább volt akkor jellemző a kormányváltás, mint a rendszerváltozás, kevesebb szakértelemmel, ami azonban érthető és elfogadható lett volna, ha több alázattal párosul.

Érdekes kettősség vált jellemzővé, ha az egész ciklist — 1990—1994-et — nézzük. Igen jó, demokratikus törvények születtek egyfelől, másfelől a két világháború közötti időszakot idéző nosztalgikák hivatalos megnyilvánulásai irritálták az azokat elutasító társadalmat.

Gazdaságilag — és paradox módon számos személyi döntés mechanizmusában — a Kádár-rendszer folytatódott, amennyiben az új kormány is a centralizációs politikát választotta; a belső feszültségeket külföldi hitelekkel csökkentette, s késlekedett a következetes privatizációval. Mindezek következtében a gazdasági helyzet tovább romlott, az államháztartás reformja elmaradt, uralkodóvá lett a mentegetőzés, az elmúlt negyven évre hivatkozás.

Igazi gondot az jelentett, hogy míg 1990-ben megvolt a bázisa a reformok akár fájdalmas végrehajtásának, addig az egység, a rendszerváltozás öröme fokozatosan eltűnt, nőtt a korrupció, másrészt a szegényedés, összességben az elégedetlenség.

Sokan mégsem hitték el, hogy a szocialista párt nyeri az 1994-es választásokat, bármennyire ezt mutatták az előjelek. Úgy vélték, a magyar nép nem lehet olyan ostoba, hogy a korábbi egypárt rendszer, a pártállam utódpartját segíti hatalomra. Pedig ez történt. Miért?

Egyaránt szerepet játszottak a korábbi kormány említett hibái, a Kádár-rendszer viszonylagos biztonsága iránti nosztalgikák, és a szocialista párt igen praktikus választási kampánya, a szakértelem és a szociális érzékenység ígérete.

Ehhez járult a jobbközép pártok elhibázott taktikája, a Horn Gyula lejárására indított akciók, amelyek kontraproduktívvá váltak. Akárcsak az elektronikus sajtó egyoldalúsága.

1994-ben kormányváltás következett be. Nem rendszerváltozás, nem visszarendeződés. Ez, ami a nagypolitikát illeti, kizárt. Rögtön állapítsuk meg hogy a közigazgatás, a közélet, az állami vállalatok, a sajtó közép és alsó szintjén fennáll egyfajta visszarendeződés veszélye, a '89 előtti pozíciókban lévő visszazivárgása. Ez annál veszélyesebb, mert a korábbi elit jobb része megtalálta helyét a gazdasági életben, ők bizonyára nem térnek vissza, hanem a kevésbé tehetségesek, a hűségesekek visszanyomulása nem zárható ki. Csak remélhető, hogy az MSZP is igyekszik majd ellenállni ennek a nyomásnak. Az ötvennégy százalékos arány nem könnyíti ezt meg.

Magát a politikai váltógazdaság, a változás tényének a pozitívumait azoknak is el kell ismerniük, akik nem örülnek neki. Ez a nemzet sohasem érezhette korábban, hogy módja van sorsa alakítására.

Pozitívum a koalíció is. Valójában az első igazi koalíció a magyar politika történetében. Érthető, hogy göröngyös lesz az útja. Ráadásul egymástól ideológiailag, emberileg távollévő pártok kötötték, elfogadva a választók akaratát. A demokráciát akkor is tisztelnünk kell, ha a dolgok nem elképzeléseink szerint alakulnak.

A gazdasági helyzet semmiképpen nem jobb, inkább rosszabb; az államadósság nagyobb, mint '90-ben volt. Nem lesz könnyű megszorításos politikát folytatni, illetve megkezdeni, de nincs más út. A szociálliberális koalíció egyetlen esélye, hogy programjához, ennek terheire meg tudja nyerni a lakosságot, más hangulatot tud teremteni, mint a korábbi vezetés. Ha nem, akkor hamar bekövetkezhetik a kiábrándulás. Egyébként a választások megmutatták, hogy lényegében hárompólusú politikai rendszer alakult ki. A szavazótábor egyharmada támogatja a szocialistákat, egyharmada a konzervatív, és egyharmada a liberális pártokat. Néhány százalékos ettől aktuálisan az eltérés. A szocialisták azért értek el harmincnégy százalék szavazóval ötvennégy százalékot, mert a kétfordulós rendszerben immár másodsorú bizonyosodott be, hogy a választók nem az egységet, hanem a győztes irányában szavaznak a második fordulóban. Nem úgy, ahogy e választó rendszer kiagyaloí elképzelték.

Röviden az egyházakról. 1989-ben talán az egyházak helyzetének a drámai változása, az Állami Egyházügyi Hivatal megszűnése hitelesítette leginkább a társadalom számára, hogy valódi változás küszöbén álltunk.

1990 után is összességében igen pozitívan alakult az egyházak helyzete. Tovább tartott a regenerálódás folyamata, látszott, hogy ez hosszabb időt igényel, mind a hivek visszatérését, mind a belső feszültségek feldolgozását tekintve.

Feltámadott

Keresztjéről levették.

Sziklasír sötéteje
akarta befogadni,
de Ő volt a fény,
és a fény körül
meghal a sötétség!

Feltámadott!

—Lukátsi Vilma

Kínzóan bizonyult a lelkeszhiány, ugyanakkor a jellemzővé vált klerikalizmus nehezítette a világi elem valódi megerősödését, szolgálatba állítását. De az iskolák, ingatlanok visszaadásának a folyamata számos új lehetőséget nyújtott. A pozitívumokhoz képest csekély számban fordultak elő konfliktusok.

Zavaró volt, hogy a politikai életben keveredtek a hitéleti és a politikai fogalmak, egyfajta politikai kereszténység vált bizonyos nézőpontból kívánatos magatartássá, lényegében az, hogy keresztyén ember keresztyén pártra szavazzon. Ez ilyen nyíltan nem hangzott el, sőt hivatalosan minden egyház és minden párt kinyilvánította a választópolgárok szabadságát, azt hogy minden parlamenti pártra szavazhat keresztyén ember. Mégis, éppen a választási harc finisében sajnos több egyházi vezető alig burkoltan a jobboldali pártokra, ha tetszik, a konzervatív pártokra, s nem szívesen használok a kifejezést, a keresztyén pártokra adandó szavazatokra buzdított. Ez nem volt igazán sikeres, hiszen vallásszociológiai felmérések szerint a lakosság több mint hetven százaléka kötődik az egyházakhoz.

Az emberek saját életükben sokkal jobban megvalósították az állam és az egyház, egyház és politika szétválasztását, mint a politikusok a közéletben. A valódi politikai programokat helyettesíteni vélt retorika, amely keresztyén és nemzeti értékekre hivatkozott, kudarcot vallott. Pedig ezek az értékek ma is élnek a magyar társadalomban, de nem pótolhatják a programokat.

Az 1944-es választásokat követően bizonyára új helyzet elé kerülnek a magyarországi egyházak is. Nekik sem kell visszarendeződéstől, nehézségektől tartaniuk. Bizonyos, hogy a nagypolitika töretlen marad. A politika nem akar összekacsintani az egyházakkal; ez kedvező is lehet a teljes függetlenséget tekintve. Ugyanakkor nem zárható ki a szociálliberális koalícióban meglévő egyházzellenes erők aktivizálódása konkrét ügyekben, így iskolai ügyben, vagy az egyházak anyagi helyzete rendezésének ügyében. A kultúrharcot mindenképpen el kell kerülni, nem szabad túlérzékenynek lenni, ugyanakkor minden reális gond jelentkezéskor határozott fellépést kell tanúsítani.

Az egyház jövője nem a politikai pártok, hanem az Úristen kezében van. Ő tartotta meg az elmúlt fél évszázad viharaiiban is az egyházat. Szomorú lenne, ha most, amikor először valósult meg a magyar történelemben az állam és az egyház szétválasztása, az egyház politikai erőkhöz akarná kötni magát.

Talán mindennél fontosabb, hogy a magyar társadalom, a magyar nép előtt álló nehéz években a megerősödött egyházak hirdessék a vigasztalás evangéliumát, fejlesszék, karitatív, szociális munkájukat, működjenek közre a gondok enyhítésében, és szolgálják az igazi megbékélést.

—Dr. Frenkl Róbert, egy. tanár, sportszakorvos
a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője

“Még nem értették az Írást, hogy fel kell támadnia a halottak közül”

Mindig örömmel teszünk eleget egy-egy baráti meghívásnak. Alig találhatunk kedvesebb dolgot földi életünk során, mint barátok társaságában lennünk. Mindent mondhatunk ott anélkül, hogy kimondott szavainkkal barátságuk elvesztésétől kellene félnünk. Még meggondolatlanságot is megkockáztathatunk, nem félve attól, hogy azt majd félremagyarázzák. Talán még butaságot is mondhatunk, nem aggodva, hogy azért majd megszégyenítésben részesülünk. Hiszen egy-egy képtelen gondolat nyomán egy jobb születhetik meg másvalaki fejében. Már nem egyszer fordult elő a világtörténelemben, hogy egy nagy gondolat az első pillanatban nagy balgaságnak látszott. De fordítva is, hogy egy nagyon okosnak mutakozó gondolat nemsokára már nem tűnt olyanak, sőt milliók életébe került.

Mostanában sokat jár az eszemben, hogy milyen nehéz sorsa is van egy-egy jó gondolatnak, s mennyi akadályba ütközik az. Például csak, hogy gyermekkorunktól fogva mennyi sok-sok megrögzött képzet tart minket fogságban. Ezeket keresztül tudjuk csak látni a körülöttünk lévő világot. Vagy egy-egy elolvasott könyv is hatással van arra, ahogy az embereket nézzük, s a körülöttünk lejátszódó eseményekről vélekedünk. Mint valami sűrű fátyolon keresztül, csak homályosan látjuk az összefüggéseket és a dolgok mélyebb értelmét. Próbáljuk követni az eseményeket anélkül, hogy teljesen tudatában lennénk annak, hogy miért emelnek ki az újságok és híradások bizonyos személyeket és történéseket, vagy mi is az oka annak, hogy másokat elhallgatnak. Nehéz megállapítanunk, hogy most jó vagy rossz irányban halad világunk.

De visszatérek a baráti vacsorához, mely közben vége felé közeledett. Minden a legkellemesebb hangulatban folyt. Szívesen voltunk együtt, élveztük az ételt, italt, a kedélyes társaságot. Nem is emlékszem már pontosan, hogyan terelődött asztali beszélgetésünk az örök élet témájára, amikor kedves házigazdánk minden különösebb bevezetés nélkül kijelentette, hogy ő a keresztyén egyháznak a halottak feltámadására vonatkozó tanítását érthetetlennek és teljesen szükségtelennek tartja. Lélegzetem elállt és szívverésem is elakadt. Az egyetemes keresztyén egyház tanításának, létezésének és küldetésének ilyen kategorikus megkérdőjelezését még sohasem hallottam. Ahogy lassan magamhoz tértem, egy-két gondolat jelentkezett szívemben.

A távoli múltból gyermekkori emlékem kínálkozott segítségemre. Az újvidéki gimnázium fizikatanárának szavai csendültek fel bennem, amikor az egyik fizikaórán az akkor felismert atomok világából kapcsolatban azt mondta nekünk, szájátva hallgató diákjainak: Sem az anyag, sem az energia legkisebb része sem semmisül meg soha, minden csak átalakul, új formát véve fel. — Egy további gondolat is a feltámadás hite mellett szól, s ez az ember elemi erkölcsi igazságérzete.

Bennem csendben megszólaltak azoknak a millióknak néma hangjai, akik földi életük során súlyos igazságtalanságokat szenvedtek és még ma is jóvátétel után kiáltanak, mindenütt ezen a világon. Maga az igazság követeli, hogy azok, akik életük során mást sem tettek, mint másokat megcsaltak, meggyötörtek, megkínóztak, megöltek, elárultak, hűtlenül elhagytak, vagy kihaszántak, számot adjanak cselekedeteikről.

A feltámadás mellett a legnyomósabb érvet azonban a szeretet szolgáltatja. Ha már az atomok személytelen világában a jó Isten olyan gondosan őrökdi afelett, hogy abban semmi el ne vesszen, mennyivel inkább őrökdi bizony afelett, amit Ő maga is teremtése legbecesebb alkotásának tekint, hogy egy-egy emberi lélek sem vesszen kárba. Hiszen számunkra, emberek számára is mindennél fontosabb, becesebb egy-egy emberi személy. Nemde mi is egy-egy nekünk kedves emberért teszünk meg mindent? Nem ezek adnak életünknek is célt és értelmet? Ezek töltenek be minket örömmel és gyönyörűséggel. Ezek adnak erőt ahhoz, hogy megharcoljuk életünk harcát olykor nehéz körülmények ellenére is.

A feltámadás tehát a szeretetnek a gyümölcse. Krisztus Urunk ment előttünk át a síron az örök életbe, hogy oda mi is követhessük Őt. (Vö., János 20:9; Zsoltárok 16:10 és 118:17.)

—Tessényi Kornél, ny. ev. lelkész

AZ OLVASÓKHOZ!

Szíveskedjenek megnézni a címszalagon az előfizetés lejáratát. Ha esedékes, kérjük, újítsák meg előfizetésüket a folyó évre, illetve rendezzék előfizetési hátralékukat. Felülfizetéseket is mindig hálással fogadjunk. —Szerk.

INNEN-ONNAN

ÚJ BIBLIAFORDÍTÁS

Az Amerikai Bibliatársulat gullah-nyelven adta ki legújabbban a teljes Bibliát. A "gullah" torzított afrikai és angol keverékű tájnyelv, melyet az Egyesült Államok délkeleti partvidékein beszél az Afrikából idekerült színesbőrű lakosság.

* * *

ÚJ EVANGÉLIKUS NEMZETI BIZOTTSÁG

Megalakult az Evangélikus Világszövetség legújabb nemzeti bizottsága. Ez kellő előkészítés után az erdélyi magyar és német evangélikus egyház közös elhatározásából létesült. A bizottság vezetését a két egyház püspöke évenkénti váltásban végzi (Klein Kristóf a német és Mózes Árpád a magyar ev. püspök.)

* * *

NŐK LELKÉSZI SZOLGÁLATA

Az erdélyi német evangélikus egyház kormányzótestülete 50:8 szavazati arányban jóváhagyta, hogy nők teljesjogú lelkesi szolgálatot végezzenek. A nagyszabású teológián jelenleg 10 nő készül lelkesnek. Az egyházban jelenleg 39 a gyülekezeti lelkesek száma (1991-ben még 69 volt) és a lélekszám 23 ezerre csökkent. Ezek jobbára idős személyek, akik már nem kívánják vagy nem is képesek Németországba áttelepedni.

Az ausztráliai evangélikus egyházban pár hónapja kezdődött meg a nők lelkesi szolgálata témájának az általános vitája. Az ev. teológiai folyóirat legújabb számában vitaindító cikk jelent meg, mely pozitívan állt a kérdéshez. Tekintettel arra, hogy az ottani ev. egyház konzervatív irányzatú, várható a vitának a kiélesedése, mielőtt a végső döntést meghoznák.

* * *

EVANGÉLIKUS KÍNAIAK KANADÁBAN

Rövid másfél évtizeden belül 10 kínai evangélikus gyülekezet alakult a kanadai tartományokban, s ezek sorába került mostanában két kínai evangélikus misszió is. Az egyik Calgaryban működik, ahol a legnagyobb a kínai (Hong Kongból, stb.) betelepültek száma. A másik pedig Torontóban létesült a mandarin nyelven beszélő kínaiak pásztorságára. Mind a tíz gyülekezetnek, mind a két misszióknak Kanadában képzett kínai ev. lelkész a vezetője.

* * *

ÚJ PÜSPÖKSÉG INDIÁBAN

A Délandhrai Evangélikus Egyházban áttérték a püspöki rendszerű egyházkormányzatra. Ezzel már csak az indiai ev. egyházsövetség három tagegyháza működik tovább püspöki vezetés nélkül, jóllehet az ev. egyházsövetség valamennyi tagegyháztól elvárja, hogy bevezesse a püspöki rendet.

* * *

NŐK MINT DIAKÓNUSOK

Izlandban ún. paralelkész szolgálatra képeznek ki nőket. Lelkesi munkakörük van, de mégsem teljes jogú lelkesek. Munkájukat gyülekezetekben vagy egyházi intézményekben vég-

zik. Hogy tévedés ne essék, ezek a nők nem "diakonisszák", hanem beiktatott lelkesi munkatársak.

* * *

EGYHÁZSZAKADÁS BOHÉMIÁBAN

A Csehországban működő Sziléziai Evangélikus Egyházon belül már évek óta nagy volt a feszültség a püspöki hivatal betöltése körül, melynek oka még a pártállam idejére vezethető vissza. A feszültséget nem sikerült levezetni, az inkább szakadáshoz vezetett. Prágában két hónappal ezelőtt így bejegyzésre került a "Cseh Evangélikus Egyház". Hogy az új egyháztestnek mennyi evangélikus tagja van, az nem állapítható meg, mert a bejegyzéshez szükséges 10 ezer aláírás nem mind evangélikusoké. Az új egyháztest vezetője Stonawski Vilém, a kollaboránsként vádolt régi püspök.

* * *

AKIKRŐL NEM IS BESZÉLNEK

Az erdélyi német ev. egyházban ünnepélyesen megemlékeztek 70 ezer ember szovjet koncentrációs táborokba való elhurcolásának 50. évfordulójáról. Ezzel vette kezdetét az erdélyi százság és németiség létszámának a folyamatos és rohamos apadása. Mára már legfeljebb 120 ezer német lakik Erdélyben, a Részeken, s a Bánságban. A II. világháború előtt lélekszámuk meghaladta a 800 ezret. Az emlékező Istentiszteletet a brassói ún. fekete (ev.) templomban tartották meg.

* * *

MOST MÁR NÉGYEN VANNAK

Amerikai, német, és norvég példát követve — ti. nők püspökké választását illetően — a negyedik ev. püspököt Dániában választották meg. Rebel Lise-Lotte püspökasszony a Helsingör egyházmegeye élén végzi áprilistól főpásztori szolgálatát. A döntő szavazáson 1655 szavazatból 960-at kapott. "Ellenfele", Mortensen Viggo, az Ev. Világszöv. teológiai és tanulmányi osztályának az igazgatója, az első szavazási menetben még vezetett.

* * *

"LUTHÉRIEN BELGE"

A Belgiumi Evangélikus Unióhoz tartozó gyülekezetek tájékoztatására újra megindították a 10 évvel ezelőtt megszűnt, fenti című evangélikus lapot. Az ősze kiadott első számban irányelvül leszögezték az evangélikus gondolkodásnak és öntudatnak az ápolását.

* * *

BEZÁRÓDÓ KAPUK

Az "Evangelical Lutheran Church in America" egyik tekintélyes egyeteme, az east-orangi (NJ) Upsala Kollégium a folyó tanév végén anyagiak hiányában befejezi működését. Az egyetemet 1893-ban a "Swedish Augustana Synod" kebelében alapították. Jelenlegi helyén a hallgatók lényeges többsége színesbőrűek közül került ki. "Az egyetem felszámolása nagy veszteséget jelent az egyház missziói szolgálata számára", állapította meg dr. Unglaube James, az ELCA egyház egyetemi ügyeinek az országos igazgatója. Úgy becslik, hogy az egyetem adóssága megközelíti a 15 millió dollárt.

—LWI et al.

GYÜLEKEZETI HÍREK

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkész: Juhász-Shepherd Ferenc

Templom és lelkesi hivatal: 2836 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi istentisztelet de. 10 órakor, angol—magyar. Mihály Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316. A lelkész otthoni telefonszáma: 941-2212.

Ünnepi Istentiszteleteink sorrendje: Április 9-én, virágvasárnap, de. 10-kor magyar—angol összevont Istentisztelet; április 14-én, nagypénteken, de. 10-kor magyar—angol összevont Istentisztelet úrvacsoraosztással; április 16-án, húsvétvasárnap, reggel 8-kor angolnyelvű napfelkelti Istentisztelet úrvacsoraosztással és de. 10-kor magyar—angol összevont Istentisztelet úrvacsoraosztással. • Húsvéti reggelit szolgálatunk fel, április 16-án a két Istentisztelet között. Azok, akik velünk óhajtanak reggelizni, szíveskedjenek előre jelentkezni a 721-7074 telefonszámon. • Betegeink számára Úrvacsorát visz a lelképásztor; hívják lakásán a 941-2212 telefonszámon. • Reménységünk alapja Krisztus feltámadása. A húsvét sokkal több mint történelmi esemény. Ezen a csodás eseményen nyugszik a keresztyén hit és ez az alapja a keresztyén tanításnak. A húsvéti üzenetben adatik tudunkra, hogy Istennél minden lehetséges. Húsvét óta nincs oka a hívőnek félni a haláltól, ettől az ősi, rettenetes ellenségétől, aminek a hatalma alá minden ember vetettet. A néma, üres sír, amit Urunk maga mögött hagyott, ennek a bizonyossága. A feltámadás azonban nem csak egyszer történt, hanem azóta is folyamatban van. Naponként megtörténik emberi életünk változandósága közepette. Naponként kell feltámadnunk, új életre jutnunk apróbb, nagyobb bűneink véteink halálából. Naponként kell felcserélnünk az értéketlen, múlandó dolgokat a múlhatatlannal; a kétséget hitté, aggodalmainkat reménységgé, a félelmet bátorsággá kell változtatnunk. A húsvéti örömhír adjon erőt az erőtleneeknek, bátorságot a csüggedőknek, megújulást a megfáradottnak. A Krisztussal való találkozás tegyen képessé bennünket terheink hordozására, sebeink gyógyítására. Ragyogja be életünket az igazi öröm és uralkodjék szívünkben a békesség. Legyen a feltámadott Krisztusnak az ereje mindannyiunk reménysége. Istentől gazdagon megáldott húsvéti ünnepet kívánunk minden magyar testvérünknek. —JSF.

* * *

CLEVELAND — NYUGAT

Beszolgáló lelkész: Gaál Ferenc

Templom: W. 98 és Denison Avenue — Lelkesi hivatal: 3245 W. 98th Street (44102). Telefon: (216) 961-6895. — Istentisztelet minden vasárnap de. 9.30-kor angol, 10.45-kor magyar nyelven. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola októbertől májusig 9.30-kor angol, 10.45-kor magyar nyelven.

Elbúcsúztunk kedves tiszteltbeli presbiterünk feleségétől, Tihanyi Jolántól, aki az Atyánál talált végső nyugodalmat. Isten nyugalmat adó kegyelme legyen dr. Tihanyi Sándorral és családjával. • Az Úr hazaszóltotta dr. v. Radányi Oszkár presbiterterestvérünket, aki hosszú éveken keresztül hűséggel, alázattal dolgozott egyházunkért. Keresztyén hite, szilárd jelleme, minden és mindenki felé nyitott és jóakarató hozzáállása gyülekezetünk egyik oszlopává tette őt. Január 18-án került sor búcsúztatására, amelyen régi barátja, dr. Lebach Antal emlékezett meg mindnyájunk számára példaként álló hazaszeretetéről és elhűségéről, hangsúlyozva: "Magyarnak született, magyarként élt és halt meg." Élete legyen követendő példa számunkra! • Új gyülekezeti tagokat köszöntünk szeretettel, Drexler István és Erzsébet testvéreinket. • Az utóbbi évek legsikeresebb egyházi

rendezvényei közé tartozott a január 22-i tisztviselői ebéd, valamint a február 18-i kolbászvásár. Külön köszönet az ebéd és a kolbász készítőinek, minden szorgos segítőnek! • Cleveland egyházi okumenikus akciójának keretében gyülekezeti tagjaink céladománnyal segítettek a város éhezőin. • Steve Salay III gyermeke, Salay István pénztárosunk unokája, Samuel Aleksandar Salay keresztelődje volt március 12-én egyházunkban. Szeretettel üdvözljük gyülekeztünk legkisebb tagját! • Április 9-én, virágvasárnapon tartja Oltáregyletünk és a Lutheran Women's Guild tavaszi süteményvásárát. Jöjünk vásárolni asszonyaink finom, házikészítésű süteményeiből! Szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt! • Rendkívüli istentiszteleti alkalmak: Április 13-án, nagyszünetkoron este 1/28-kor (angolul), április 14-én nagypénteken de. 1/411-kor Istentisztelet Úrvacsorával (magyarul), este 1/28-kor nagypénteki passió; április 16-án, húsvétkor de. 9:30-kor angolnyelvű úrvacsorás, 10:45-kor magyar nyelvű úrvacsorás Istentisztelet. • Minden rendes és pártoló tagunkat szeretettel hívunk és várunk gyülekezeti alkalmainkra! —GF.

DETROIT

Beszolgáló vendéglelkész: **Dr. Herjeczki Géza**
Templom: 8151 Thaddeus Street. — Istentiszteletek kéthetente vasárnap, változó időpontban. — Felvilágosításért hívják telefonon Kozma Lilit (313) 928-1876 vagy a lelkészt (313) 382-3735 számon

* * *

TORONTO

Lelkész: **Bernhardt Béla esperes**
Templom: First Lutheran Church, 116 Bond Street — Lelkészi hivatal (minden posta ide küldendő): 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102, USA; tel.: (216) 631-5007. — Istentisztelet (július—augusztus kivéve) a hó második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor. — Felügyelő: dr. Raschka László, tel.: (416) 783-6938.

Emlékeztetjük mindnyájukat, hogy **április 9-én, virágvasárnap** az istentiszteleti szolgálatot a szokásos időben, du. 4 órakor T. Rigneyné Szántó Ildikó, szigorló ev. teol. hallgató végzi. • **Április 14-én, nagypénteken** Istentiszteletünket passióolvasással és úrvacsoraszolgálással egybekötve tartjuk. du. 4 órakor. • A gyülekezet alapításának a 68. évfordulóját **április 23-án, vasárnap** ünnepljük meg. Ezalkalommal az Istentisztelet kivételesen du. 1/26-kor (5:30-kor) kezdődik; ezt követi este 7 órakor a díszvacsora, melyen dr. Jeney László elmeorvos szakorvos méltatja gyülekezetünk ünnepeit. Hívjuk barátait, ismerőseiket, hogy velünk ünnepeljenek. Ha lehet, jelentsék be már előre részvételüket Bakó Lászlónál a 881-3243 telefonszámon. Felnőtteknek \$15, gyermekeknek/diakoknak \$10 a vacsorajegy megváltása. • Február 26-án, mint a bőjti körlevélből is értesülhettek, szépen folyt le ezévi költségvetés megállapítása: \$4,800.00 összegben. • Kérjük hittestvéreinket szerte Torontóban, hogy gyülekezetünk szolgálatának fenntartására készségesen és jókedvűen adakozzanak (az ilyet szereti az Isten). • A nagyhét eseményeire énekeink emlékeztessenek, "A keresztfához megyek, mert máshol nem lelhetek nyugodalmat lelkemnek...", és "Könny árja hull! Elhunyt az Úr, keresztfán lón halála...", majd aztán merjünk felszabadulni húsvét áldott örömeire is énekeink bizonyosságával, "A halál meggyőzőjének, a világ Údvizítőjének örökre dicsőség legyen...", és "Jézus é! Én is Vele! Hol van, ó, halál, hatalmad?...". • A feltámadott Úr, Jézus Krisztus áldása tegye széppé, maradandóvá húsvéti ünneplésünket. —BB.

* * *

Híreket csak azokból a gyülekezetekből közölhetünk, ahonnan azokat idejében beküldik. A júniusi számhoz a lapzárta május 20-án van. —Szerk.

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

1995. MÁJUS

- Fülöp és Jakab apostol emléknapja**
Ézsaiás 30:18-21 — János 14:8-14
- 4Mózes 17:16-26 — Róma 16:1-24
- János 21:15-19 — Róma 16:25-27
- 1Péter 5:1-4 — 2Sámuel 2:1-11
- Zsidók 13:12-26 — 2Sámuel 5:1-12
- Ap. Csel.20:17-38 — 2Sámuel 5:17-25

HÚSVÉT 4. VASÁRNAPJA

Heti ige: **2Korinthus 5:17**

- Jelenések 7:9-17 — János 10:22-30
- Efézus 4:17-24 — 2Sámuel 6:1-23
- Jób 38:31-38 — 2Sámuel 7:1-16
- 2Korinthus 4:16-18 — 2Sámuel 7:17-29
- Ap. Csel. 17:22-34 — 2Sámuel 11:1-13
- Galata 6:14-18 — 2Sámuel 11:14-17
- Galata 5:1-6 — 2Sámuel 12:1-15a

HÚSVÉT 5. VASÁRNAPJA

Heti ige: **Zsoltár 98:1**

- Jelenések 21:1-5 — János 13:31-35
- Ap. Csel. 16:23-24 — 2Sámuel 12:15b-25
- János 6:66-69 — 2Sámuel 15:1-23
- Lukács 19:37-40 — 2Sámuel 15:24-37
23. Zsoltár — 2Sámuel 18:1-18
- 1Korinthus 2:6-10 — 2Sámuel 18:19—19:1
- Ézsaiás 57:15-19 — 2Sámuel 19:2-9

HÚSVÉT 6. VASÁRNAPJA

Heti ige: **Zsoltár 66:20**

- Jelenések 21:10-14,22-23 — János 14:23-29
- 1Királyok 3:5-15 — 2Sámuel 23:1-7
- Kolossé 4:1-6 — 2Sámuel 24:1-25
- Lukács 11:1-13 — Filippi 1:1-11
- MENNYBEMENETEL ÜNNEPE**
Ap. Csel. 1:1-11 — Lukács 24:44-53
- Jelenések 1:4-8 — Filippi 1:12-18a
- Dániel 7:2-14 — Filippi 1:18b-26

HÚSVÉT 7. VASÁRNAPJA

Heti ige: **János 12:32**

- Jelenések 22:12-17,20 — János 17:20-26
- János 14:15-19 — Filippi 1:27-30
- Lukács 12:8-12 — Filippi 2:1-4
- 1Korinthus 2:12-16 — Filippi 2:5-11

—(B)

1995. JÚNIUS

- János 7:37-39 — Filippi 2:12-18
- Zsidók 11:32-40 — Filippi 2:19-30
- 5Mózes 34:1-8 — Filippi 3:1-11

PÜNKÖSD: A SZENTLÉLEK ÜNNEPE

Heti ige: **Zakariás 4:6**

- Ap. Csel. 2:1-21 — János 14:23-29
- PÜNKÖSDHÉTFŐ**
Joel 2:28-29 — János 3:16-21
- Máté 16:13-19 — Filippi 3:12-16
- János 4:19-26 — Filippi 3:17-21
- 1Korinthus 12:4-11 — Filippi 4:1-7
- Galata 3:1-5 — Filippi 4:8-9
- Ap. Csel. 8:14-25 — Filippi 4:10-23

PÜNKÖSD UTÁNI 1. VASÁRNAP: A SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE

Heti ige: **Ézsaiás 6:3**

- Róma 5:1-5 — János 16:12-15
- 4Mózes 6:22-27 — Példabeszédek 10:8-12
- Zsidók 2:1-4 — Példabeszédek 11:24-31
- Efézus 4:1-6 — Példabeszédek 14:29-34
- 1Kor. 12:1-6 — Példabeszédek 15:13-18
- Efézus 1:3-14 — Példabeszédek 16:1-7
- 1Timóteus 2:16 — Példab. 17:1-5, 13-14

PÜNKÖSD UTÁNI 2. VASÁRNAP

Heti ige: **Lukács 10:16**

- Galata 1:1-10 — Lukács 7:1-10
- 2Timóteus 3:14-17 — Példab. 18:8-15
- Jónás 1:1-16 — Példabeszédek 19:16-23
- Jónás 2:1-11 — Példabeszédek 20:19-24
- Jeremiás 8:8-11 — Példab. 21:13-16,21-23
- Jeremiás 15:10,15-21 — Példab. 23:29-35
- Keresztelő János emléknapja**
Malakiás 3:1-4 — Lukács 1:57-67

PÜNKÖSD UTÁNI 3. VASÁRNAP: AZ ÁGOSTAI HITVALLÁS

EMLÉKNAPJA

- Ézsaiás 55:6-11 — János 15:1-11
- Máté 11:11-25 — Példab. 24:10-12,15,20
- János 4:1-14 — Jakab 1:1-18
- 1Korinthus 14:1-3, 20-25 — Jakab 1:19-27
- Péter és Pál apostol emléknapja**
Ezékél 34:11—16 — Márk 8:27-35
- Jónás 3:1-19 — Jakab 2:1-26

Minden kedves Olvasónknak áldott és örvendező
 húsvéti ünneplést kíván — a Szerkesztőség

ERŐS VÁR
 BOX 602148
 CLEVELAND, OH 44102

SECOND-CLASS POSTAGE
 PAID
 CLEVELAND, OHIO

ELŐFIZETÉSE
 LEJÁRT-E?